

Arada, aladre, forcat i llaura

Aureli Puig i Escol. Mas el Molló-Torreblanca

Instrument agrícola que pot anomenar-se amb les quatre formes que hem indicat en el títol d'aquest escrit, i també "arreu" com és diu a moltes comarques de Catalunya, principalment a la part occidental. Compost essencialment d'una peça on va fixada la rella, i d'un espigó on va junyida la bística o bísties per estirar, i que serveix per obrir solcs, i remoure i girar la terra.

L'arada consta de tres peces principals i d'algunes peces accessorïes. Les parts principals

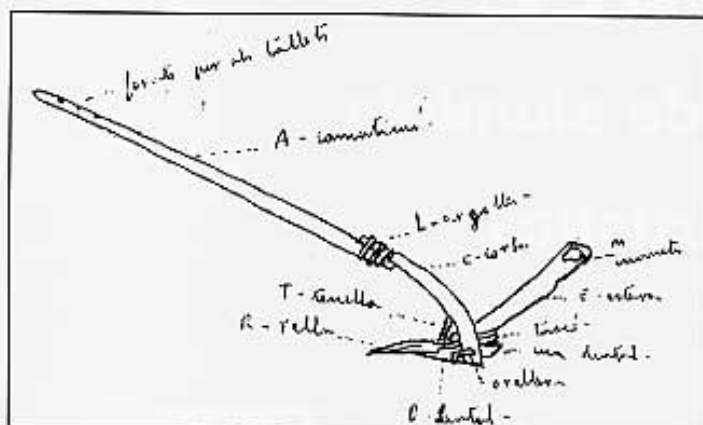
són: a) una perxa on van junyits els animals i que s'anomena, segons les contrades, "camatimó", "espigó", "cameta", etc., aquesta peça si és per a portar dues bísties es uneix per mig del "eixanguer" al jou, i si és per a portar dues bísties es uneix per mig del "eixanguer" al jou, i si és per a un sol animal ha de ser una perxa doble o forcada, anomenada "forcat", o siga el que nosaltres anomenem erròniament forcat com a tot el conjunt o arada, és tan sols una peça de l'instrument de llaurança i

que serveix com hem dit abans per a llaurar una sola bística. b) Una peça de fusta que travessa la part posterior de l'espigó o camatimó i que serveix per a dur la rella, anomenada "dental". c) Una altra peça a manera de mànec, que serveix d'agafall per dirigir la feina de l'arada, que s'anomena "esteva". Les accessorïes són petites peces que ajuden a subjectar la rella i les peces principals de l'arada; així tenim l'"orellera" o cadascuna de les peces que ajuden a fer forta la unió de la rella amb el dental; la "maneta" a l'extrem de la esteva i que forma l'agafall per dirigir l'arada; la "tenella" peça recta de fusta o de ferro que fa forta la unió del dental amb el camatimó; la "cua del dental" o part extrema del dental i el "tascó" petita peça introduïda entre la esteva i el dental per a fer forta la seua unió.

L'arada que és estirada d'una sola bística és diu també "forcat", "arada d'una bística", i "aladre pollegana", com se l'anomena en Alcalá de Xivert. Les diferents maneres de manejar l'arada es desig-

nen amb diversos mots: a) "Arada planera", quan la menen amb la rella molt horitzontal, que no es fica quasi en la terra. b) "Arada puntera", quan la rella és fica molt en la terra. c) "Arada plena", quan es llaura amb força i les dues orelleres ramouen terra nova. d) "Fer camada", fer els solcs desiguals, un d'ample i un altre d'estret, alternativament. Com a innovació de l'arada clàssica, als voltants de 1870, el francès Vernet, introduï una arada amb pala giratòria que profunditzava en la terra, més que la rella i construïda en la seua major part de ferro.

I per acabar relacionats amb l'arada i la llaurança, trobem els mots "lloba" i "llobada", o siga interrupció en un solc, per descuit o per haver-hi trobat un obstacle, i "lluciar", és a dir esmolar o fer tall nou a la rella o altre instrument agrícola, treball propi dels ferrers, i si parem atenció als mots Santa Llúcia i lluciar, la palesa derivació l'un de l'altre, justifica que la patrona dels que llucien o ferrers, siga Santa Llúcia.

Un poble i una paella

Sigue voste un poc més noble i no'm repliqueu en res pero digueu-me voste sabeu ve, com naisque el poble. Puix jo ho deixare marcat son coses que justes són Les Coves esta en aquet món per una casualitat. Escoltem, que va de "cuento" allà dalt amb gran anhel cuidaven un tros de cel quera un primor un "contento" Hortes, fonts, rius i jardins. Quant el desig ensomia, punt de reunió seria dels angels i els serafins. Pero amb el dimoni en guerra **Deu**, al voreu, digue: ¡SI! puix be esta, deixeu los quets que vagen els angelets a cuidar eixe jardí.

Mes no'ls deixeu abandonats per a qu'els cuide i els ampare que s'en vaja en ells la Mare de **Deu dels Desamparats** I este poble, que veu no vos olvida, paisans que Les Coves l'ha feta **Deu** per a orgull dels Valensians... Quant s'els deixa instalaets els angels de golg... fen gala agraits i satisfets digueren: ¡¡Anem de chala!! buscant els menjars mes bons porcs, conills i gallines tomates i pimentons peix i un grapat de petxines tots els angelets aquells feren un guis molt sabros i un angel en saragüells digue: ¡ICHE! falta el arròs Mentres l'anaven guisant

tots els angelets de xala ell, l'anva monojant amb la punteta de l'ala. Quant l'arròs era un primor el lleva del foc i va i el porta'l Nostre Sinyor per a que pegue... cullera **Deu** el tasta i digue: ¡ICHA!! vaja menjar tan sabros emportatelo porque... m'acabare tot l'arròs Torna a desfer el camí i que no pare cap estrella aço és massa bo... per a mi dis.li a Les Coves que IPA-ELLA! I el que guarde en la memoria esta historia tan Divina vora com li sap a Gloria la **PAELLA COVARXINA**.